

MAGYARSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. ker., Vármegye-utca 11—13.
Helyben egy hónapra 1 kor., negyedévre 3, fél évre 6, egész évre 12 kor.	Vidéken: egy hónapra 1 kor., 20 fill., 1/4 évre 3 kor. 60 fill., 1/2 évre 7 kor., 1 évre 14 kor.	BARTÓK LAJOS. Kiadótulajdonos:	Apró hirdetések ára: egy szó 2 fill., vastagabb betűvel 4 fill. Hirdetések petit számításal, díjszabás szerint.
Egyes szám ára 4 fillér (2 kr.).		WERBŐCZY KÖNYVNYOMDA R.-TÁRSASÁG.	

Összeférhetlenség.

Az utolsó időben ismét előkerült a rég kintott s folytonosan kísértő, de befejezésre valószínűleg legalább ezen két utolsó ülészek alatt alig kerülő összeférhetlenségi törvény revíziója.

Bizony jó volna már egyszer véget vetni ennek a tartatatlan állapotnak s egy oly törvényt hozni, melyben nincs kibuvó, mert eddigi törvényeink mindegyikében található.

Meg kellene egyszer már próbálni, hogy milyen az oly törvény, melyben bár keresük is, nincs kibuvó, de azt biztosan tudom, hogy egy ily törvényjavaslatot a t. Ház asztalára senki a jelen országgyűlés tagjai közül le nem tesz s ha esetleg akadna egy fehér holló, azt a kormánypart mint legnagyobb ellenségét tekintené s minden eszközzel, vizontszolgálatok ígéretével oda hatna, hogy az visszavétsék, ha a benyújtó pedig esetleg nem volna reá bírható, akkor annyi szükség-telen foltot ütne az egész javaslatra, hogy végre a sok folt közül nem látszana ki az eredeti.

Az összeférhetlenségi törvénynek ki kellene mondania, hogy egyáltalában csak szabad s mindenkitől független ember lehessen képviselő.

A javaslat szakaszaiban: első sorban nem szabad kifelejtenuk a gondnokság alatt levőket, mert ők önállóan nem rendelkezhetnek vagyonuk felett s így gondnokuk befolyása alatt állanak;

továbbá az összes bankok, szabályozási társulatok, vasutak, bányák, az összes iparvállalatok esetleges tulajdonosai, vezérigazgatói, igazgatói, elnökei, tanácsosai, az illető intézet vagy vállalat főügyésze, bármely hivatalnoka, bárki, ki az illető bank vagy vállalatból bármely kis fizetést vagy honoráriumot huz, zárással ki a képviselőségből.

Természetesen a kincstári szállítók is.

Mert így a törvény világosan kimondaná az inkompatibilitást, bár legyen az a bank vagy vállalat a kormányval összefonódásban, vagy nem.

Legyen joga, sőt kötelessége az összeférhetlenségi bizottságnak, az illető bank vagy vállalat stb. könyveiben utána nézni, hogy vajjon nem kapott-e a bejelentett képviselő

honoráriumokat, vagy tantiémeket.

Nagyon, de nagyon kevés, sőt mondhatni, csak egynéhány képviselő van, — még az ellenzékét sem kivéve, — kinek semmi összeköttetése nem volna jól fizető intézetekkel, vagy vállalatokkal.

Mert például legyen egy kis baj bármely bank vagy vállalatnál, vagy egy jó nyereséget nyújtó vállalat elnyeréséről szó, melyet egy bank finanszíroz, van mindig 4—5, sőt több befolyásos képviselője is, ki rögtön a miniszterekhez vágat s zaklatja, hogy tegyen ez egyszer az ő kedvéért kivételt s engedélyezze ezt vagy azt, ha keresztül viszi az illető, oly érdemeket szerez, hogy ha igazgatósági tag, az igazgatóságból soha ki nem marad, vagy egy szép összeget kap jutalmul fáradozásaiért.

Számtalan ily esetet lehetne még felhozni.

Szépen van az a törvényben kimondva, hogy ez, vagy az az állás a képviselőséggel össze nem fér, hát a kibuvó s a bizottság az mire való? Nézzük a kormánybiztosokat.

A törvény azt mondja, ha

rendszeres fizetésük nincs, kiküldetése ideiglenes, nem tart egy évnél tovább s ha az országgyűlés a távozásra az engedélyt megadja, akkor nem forog fenn inkompatibilitás.

Ez azonban évről-évre meghosszabbítható a t. Ház, — akarom mondani — a jó kormánypart kegyéből, ez pedig esztendőnkön át megadja az engedélyt tagjainak.

Hisz a kormánybiztos, vagy helyettese rendszeres fizetést nem is huz, de annyi napidíjat, utiköltséget stb. számol fel, hogy jobb lenne, ha rendszeres fizetést kapna!

Nézzük pl. csak a párisi kiállítási kormánybiztoságot. Preliminálva volt az összes költségekre 6 millió forint, elköltöttek eddig körülbelül 10 millió forintot s miért? Csak azért, hogy Párisban minden ember tudja, hogy Magyarország is részt vesz a kiállításban, Ausztriától különválva, saját pavillonnal.

A kormánybiztos urak óriási napidíjakat, reprezentácziólis költségeket kaptak és kapnak, sőt arcképeikkel s a magyar pavillon látkepeivel ellátott külön kiadást adnak ki egy párisi lappal!

A „MAGYARSÁG“ TARCZAJA.

Lendvay Márton.

(Révész János beszéde a nagybányai Lendvay-szobor leleplezésén.)

Magasabb műveltség, megszilárdult viszonyok s mindenekfelett békes időszak kell ahhoz, hogy a nemzet monumentális alkotásokban rója le a hála és kegyelet adóját elhunyt nagyjai iránt.

Ezeréves történetünknek csupán utolsó lapjain olvashatjuk, hogy szobrok emelkednek a dicsők, jelesek tiszteletére. S míg egyrészt azért ma is sokszor keserűséggel idézhetjük Petőfi szavait:

Ó e hazában olyan sok jeles
Sirján ingatja vándor fuvalom
A feledésnek tüske bokrait!

Másrészt azt is el kell ismerünk, be kell látnunk, hogy a harcias magyar népnek százados küdelmeiben ősi ereje másfelé volt igénybe véve. Hadurnak kellett ál-

dozni s így a művészetnek oltárokat nem emelhettek.

Inter arma silent musae!

Korunknak jutott a szép feladat, hogy édes magyar hazánknak földét a halhatatlanok érzalakraival benépesítse.

S minden szobor egy-egy intő jel, mely a maga némaságában oly sokat beszél. Lelkesít, megnyugtat, figyelmeztet és buzdít. Kényszerít arra, hogy foglalkozzunk a multtal s bátorít, hogy bizva tekintsünk a jövőbe.

A nemzeti őserő nyilatkozik meg az ilyen alkotásokban, azért ki csodálkoznék rajta, ha Magyarország városai mintegy nemes versenyre kelve, igyekeznek az arra érdeme-szobrokat emelni.

Mi is, Nagybányának polgársága, régi vágyunkat értük el akkor, midőn emez előttünk álló, most még lepelbe burkolt szobrot, Nagy Lendvaynak érzalokját, végre átadhatjuk magasztos rendeltetésének.

De ki volt ő? kérdehetik sokan, kik újabb történelmünknek lapjait avatott kezekkel nem forgatják. Ki-

váló-e? nagy-e? jeles? szoborra érdemes?

O engedjetelek pár szót szólanom felőle, hogy ez ünnepnapon igénytelen ajakkal bár, de igaz érzelmmel felujtsam emlékezetét.

*

Id. Lendvay Márton, vagy a mint Jókai Mór őt, a valóságos színészdinasztát oly találóan elnevezte, első Lendvay Márton, 1807-ben nov. 11-én, tehát éppen ma 93 esztendeje, Nagybányán született.

A róm. kath. egyház anyakönyvében Márton István néven van bejegyezve. Atyja Lendvay József sómázsatiszt volt, igénytelen hivatalnok, egyik nagybátyja István azonban a mult század elején városi szenátor, a tizek tanácsának tagja, tehát tekintélyes, előkelő férfiú. Anyját Stank Juliannának nevezték.

Szülei tudományos pályára szánták, feladták tehát a helybeli minoritarendi gimnáziumba, hol a négy grammatikai osztályt elvégezte.

1821-ben azonban édesatyja elhalt s ekkor az arvaságra jutott 14 éves fiú iskoláztatása megakadt.

1823-ban ismét ott találjuk őt a gimnáziumban a humaniorák 1-ső évében, vagyis a mai V-ik osztályban. Akkoriban összesen 6 gimn. osztály volt. Ezeket Lendvay elvégezte.

Nem volt jó tanuló, sőt neve mellett az iskolai anyakönyvben az is olvasható, hogy negligens, hanyag.

Latin világban született, akkor, a mikor még a magyar nyelvtant is deákul tanították, s hogy Márton jobban szeretett vár-utczai pajtásival játszodozni, ez az ő magyarságára, nyelvérzékére, szóbőségére bizonyosan előnyösebb hatással volt, mint ha az egyoldalú latin tanulásnak szenteli életét.

Nem restsége miatt volt osztályában többnyire utolsó, de az ősi rendszert nem bírta bevenni. A magyar irodalommal szívesen foglalkozott, a mi magyar mű volt, azt ő olvasatlanul nem hagyta s később tanulmány céljából Németországot is beutazta. Az ifjak tudnivalója tehát nem hiányzott lelkéből.

Ha jól tanul, talán jóra való falusi lelkész, vagy pedáns mázsatiszt vál-

Nem volt ez felesleges kiadás?

Ezalatt pedig Magyarországon a pénzügyminiszter szigorú rendeletet ad ki az adók behajtására, sőt a legszegényebb emberek feje alól huzatja ki a párnákat!

De az ügyvéd-képviselő urakról sem szabad megfeledkeznie az új törvényjavaslatnak. Mert ha valaki, úgyők azok, kik alaposan kihasználják mandátumaikat.

Nagyon kevés ügyvéd-képviselő van, kinek vagy a fővárosban, vagy a vidéken nem volna irodája.

Az ügyvéd-képviselő urak nem átalják, mielőtt egy nagyobb ügyök eldől, hogy az ugynevezett információ céljából az elintéző urnál tisztelegjenek, nála a képviselői állásukat is latba vessék, sőt az államtitkárok és minisztereknél befolyásukat is felhasználják, hogy saját javukra döntsék el.

De vannak oly esetek, midőn az ügyvéd-képviselő urak, hogy ha saját hasznukat látják, nem riadnak vissza törvénytelenségektől, sőt törvénysegéstől sem; pedig nekik kellene első sorban is megtartaniok, az általuk hozott sőt felsége által szentesített törvényeket.

Csak egy esetet akarok a közelmúltból felhozni. Egy jelenleg képviselő ügyvéd, kinek vidéken irodája van, midőn a vizsgálóbíró irodájában meg akart jelenni, hogy az őrizetére bízott váltókat törvényesen lefoglalja, irodáját a vizsgálóbíró megjelenésekor bezárta s a vizsgálóbíró felhívására azzal felelt, hogy a váltókat ki nem adja s a házkutatást pedig az immuni-

tás megsértésének minősíti. Sőt az igazságügyminiszternek írviratilag jelentést is tett a vizsgálóbíró merészségéről.

Az ügyvéd-képviselő befojtásától félt vizsgálóbíró szépen visszavonult.

Sok huza-vona után ugyan kiadta az ügyvéd-képviselő a váltókat, de az illető bírót féltnél, vagy esetleg felsőbb parancs folytán, feljelentést nem tett, az ügy elsimult.

Mert ha bármit akarunk kivinni, akkor csak egy ügyvéd-képviselő pártfogását keressük, az persze jó pénzért, ha csak egy kis lehetőség van a kivitelén — függjön az a miniszterek bármelyikétől is — kiviszi.

Hogyan s miképp? Azt már ő tudja! Miután az összeférhetlenségi törvény átdolgozás végett már két év óta a bizottságnál van, (valószínűleg még egy hosszú ideig ott is fog maradni) jó volna, ha az esetleges javaslatátételnél, illetve tárgyalásoknál a fent mondottakat is figyelembe vennék.

Mert míg maga a törvényhozás saját belételeben komoly erkölcsi alapra nem helyezkedik s az általa hozott törvényeket nem tiszteli, sőt azt kijátszani törekszik, addig nem várhatjuk, hogy a társadalmi züllöttség és a mindenemű visszaélések által az alapjaiban megrendített közgazdasági viszonyok javulása bekövetkezzék. **k. b.**

Budapest, nov. 12.

Polónyi Géza kilépése. A félhivatalos „Pol. Ért.” ma nem félhivatalosan kijelenti, hogy nem felel meg a valóságnak, mintha Polónyi Géza választóival közölté

volna az Ugron-pártból való kilépését. Mai számunkban mi azt újságoltuk, hogy Polónyi Géza a lemondását tartalmazó levelet irt szoboszlói pártelnökének; s munkatársunk, ki ezt lapunkban közölte, ma előhozta a tényt Polónyi Géza előtt, a ki ezt válaszolta:

— Igaz, hogy e levelet megírtam, — de nem küldtem el!

A pénzügyi költségvetés. A pénzügyi bizottság ma megkezdte a pénzügyi tárca költségvetésének tárgyalását. A költségvetést Neményi Ambrus ismertette.

Komjathy abban a nézetben van, hogy realitás szempontjából sok kifogás tehető az előirányzat ellen. Az ország adózó polgárait nagy terhet rovnak, a melyek főleg a kis egzisztenciákat sújtják. A fogyasztási adók is a szegény emberek megélhetését nehezítik meg. Kérdi, miként vagyunk az osztrák járadékadóval, meddig fogja a kormány ezt a vámszövetséggel flagrans ellentétben álló visszaélést tűrni s ha ez még tovább tart, mily retorziót szándékozik a kormány alkalmazni. Kérdi továbbá, hogy a valutarendezés megoldása, a készfizetések felvétele mikorra remélhető. Kérdi, hogy a pénztári maradványoknak, melyek az év végén mutatkoznak, hol vannak elkönyelve a kamatai? Továbbá, hogy a nagy összegekre monó cselekvő hátralék miért nem szerepel a költségvetésben?

Emmer Kornél a székesfővárosi pénzügyi válságára hívja fel a kormány figyelmét, a melyért a felelősség jórészt a kormányt is terheli, mert nemcsak ellenőrzési és felügyeleti jogát nem gyakorolta eléggé, hanem sok esetben maga is belekényszerítette improkutív vagy kétes hasznú kiadásokba.

Farbaky a költségvetésnek csakis a bányászatra vonatkozó részével foglalkozott.

Lukács László bővebben nyilatkozik a valutarendezésről, részben megismételve, a mit exorzéjában mondott. Kijelenti továbbá, hogy a kormány állandóan foglalkozik a tisztviselő-fizetések kérdésével. A helyzet javításának legbiztosabb módját abban látja, ha

sikerülni fog a tisztviselők számát redukálni. Végül védi a költségvetés realitását.

Szék Kálmán nem tud arra nézve nyilatkozatot tenni, hogy a főváros költségvetésével szemben miként fog eljárni. Nézete az, hogy a fővárosi törvény és a főváros adminisztrációja gyökeres reformra szorul.

Gyurkovics, Justh Gyula és Matkovic hozzászólása után a költségvetést általánosságban elfogadták.

A pozsonyak Darányinál. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter ma délelőtt 10 órakor fogadta Pozsony város küldöttségét, a melynek tagjait Vay Dénes báró főispán mutatta be. A küldöttség tagjai voltak: Broly Tivadar polgármester, Neiszidler Károly országgyűlési képviselő, Palagay József bornagykereskedő, Fülep Jónás ügyvéd és Tanczler Gottfried szőlőbirtokos. Broly Tivadar, a küldöttség vezetője, rövid beszéd kíséretében átnyújtotta a miniszternek a Pozsony város diszpolgárává történt megválasztásáról szóló s a város egyes részeinek gyönyörű rajzaival ékített diszoklevelet, a mely tokjával együtt teljes egészében Pozsonyban készült. Darányi miniszter válaszában köszönetét fejezte ki a kitüntetésért s a város megtisztelő bizalmáért. Délután 3 órakor a miniszter a küldöttség tiszteletére fényes ebédet adott az Országos Kaszinóban.

Beszámoló. Barta Ödön tegnap tartotta beszámolóját Nagy-Beregen választóinak nagy érdeklődése mellett és ovációi közepette. A beszámoló előtt Beregszászon a város képviselő-testülete nagy ünnepséggel leplezte le Kossuth Lajos arcképét. — Ugyancsak tegnap számolt be Fischer Sándor dr. is Téthén, a hol kerületéből mintegy ezer választó fogadta meleg rokonszenvvel.

A posta és a magyar helységnevek. Az Országos Magyar Iskola-Egyesület egy fölterjesztésben folkérte a kereskedelmi minisztert, hogy rendelje el, hogy csak olyan postai és távirtdai küldeményeket továbbítsanak, melyeken a czimzett község neve a

latott volna belőle, latin rubrikák közé temetkezve.

Az ő secunda classisa Petőfiéhez hasonló, ki eljutott a Parnasszús legmagasabb csúcáig s ifju korában szintén csak bukott diák volt.

Jó sorsa a szegény, elárvult, de szellemes, eleven és törekvő ifjut a színészi pályára sodorta.

1828-ban már a vándor-társulatok keserű kenyerét ette, ha ugyan ebből is juttatott némi morzsálékot számára a kegyetlen sors. Bejárt sok falut, sok várost. Békésen, hogy legyen mit ennie, halakat fogdosott, Nagyváradon rongyokból varrogatta éjjelenként s kölcsönként vasalóval téglázta pompás jelmezeit, melyekért nem győzték eléggé dicsérni.

Hős szerelmes és első tenorista volt egy személyben. De miért kiserjük a küzdő ifjut vándorlása hálatlan s nehéz utjain, elég tudnunk, hogy nemsokára ott látjuk őt, 30 éves, legszebb férfikorában a Nemzeti Színház derék uttörő között, a kész művészt, kiről életirója, Szigligeti, azt mondja, hogy „ő színészség nem lett, de született.”

A Nemzeti Színháznak, ennek a

kulturális szempontból annyira nevezetes és előkelő intézménynek Lendvay egyik alapítója volt. Magas művészetével a magyar szó tempomának legesodáltabb s legünnepeltebb papjává lön.

„A kortársak tudják csupán, ki volt ő, Bánk bántól Rómeóig egy remek Alakja oly dőlczeg, oly hódító, Arczán a lélek minden indulatja. Sötét szemében csáb, varázs, harag. Szerelmet, hogy ha zengett, a ligetben Elhallgatott versenyző csalogány. Mert edesebb volt a művész beszéde S ez édes hang dörgött az indulattól Haragban, ádaz szenvedély viharban. És honszerelme hevítő szavától. Megdobbant az alvó halottban a szív! Igaz volt mindig s mégis ideál.”

A magyar szó fölkennt apostola, kinek ajkáról tanulta a kor megismerni s becsülni búbajos, zengetes nyelvünket. Életre keltője idegen írók holt alakjainak. Egy sereg élőszobor egy maga, ezernyi szépséggel és igazsággal.

1837-től 1854-ig volt a Nemzeti Színháznak tüneményeszerű alakja, bámult és ünnepelet művésze. Képzhető, mily váratlan sulyos csa-

pásként hatott a nemzetre, midőn a 47 éves férfiu, hivatása közben kidől a deszkákon, melyeken koporsóját napról-napra maga gyaltta.

Négy évig tartott haldoklása! Bölcsője latin világban ringott, koporsóját német korszakban zárták le a magyarság lángszavu bajnokának.

Mennyi keserűség nyilatkozhatott meg lemondó szavaiban:

— Vége — vége mindennek! „Szobrád, a száz alakban változót agyaggá gyurta a halál keze.” Meghalt 1858. január 29-én.

Színész sorsa: pillanatnyi dicsőség és örök feledés. Ki mondhatná meg ma, minő művészek és hogyan jelenítették meg Aeschylusnak, Sophoklesnek klasszikus alakjait. Milyen volt arczuk, játékuik, felfogásuk, beszédük? Az említett költők művei ma is közközen forognak, de a színész elhull nyomtalanul, mint végtelen rengetegben a dalos madár.

Vagy kicsoda tudhatná, hogy

Shakespeare örökbecsű színműveinek nehéz szerepeiben a művelt világon kit illet meg az első babér? A kor gyermekei, a kik látják a színművészt, azok értik nagyságát, az utódokra nem marad egyéb, mint maga a név, a régi dicsőség hírével.

A zenészek, a költőnek, a szobrásznak, a méltatlanul bannak vele, van még vigasza, hogy az utróko majd másképp itél, tán megérti őt, a színészt, ha meg nem értik kortársai, neki művészetével irgalmatlanul buknia kell.

Lendvayt megértették, életében dicsőséggel halmozták el. Halála után pedig a magyar nők szobrot emeltek tiszteletére a budapesti Nemzeti Színház előtt. S bár e szobornak görnyed alakjában senki sem ismerhet a dőlczeg, tüzes szemű, daliás férfiu, a kegyelet megnyilatkozását tagadnunk még sem lehet.

Nagybánya mindig büszkeséggel emlegette az ő nagy Lendvayját. Többet tett. Elismerésének nem egyszer az ország színe előtt is kifejezést adott.

hivatalosan megállapított névnek megfelelően. A miniszter válaszában kifejtette, hogy maga a posta hivatalos iratain magyar helységneveket használ és így a külföld, mikor a magyar postával érintkezik, szintén ennek megfelelően jelzi a helységneveket. A portómentes leveleket is csupán akkor továbbítják, ha magyar helységnevet van rajtuk. Nemcsak a belföldi, de a nemzetközi használatra szánt helységnevtárat, távolság-mutatók, térképek stb. szintén kizárólag magyar helységneveket tartalmaznak. A közönséget is figyelmeztették, hogy postaküldeményeinek címezésénél a törvényes helységnevet használja, mert az ennek mellőzéséből eredő késedelmekért és zavarokért a posta nem szavatol. Ezen a határokon túl azonban nem lehetünk, mert nemzetközi egyezményekhez kell alkalmazkodnunk. A külföldi posták is kötelesek a magyar, például: Bécs, Prága, Lipcse, Drezda, Hága stb. címzésű leveleket és egyéb postai küldeményeket továbbítani és kézbesíteni. Ezzel szemben a magyar posta egyoldali intézkedéssel külön jogokat nem tarthat fenn és nem követelhet a saját területére nézve.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Még mindig folytatják a trónörökös házassági nyilatkozatának becikkelyezéséről szóló vitát s elég lassan haladnak előre. Ma Szilágyi egymaga beszélt ki az ülést, belemerülve az egyenrangú házasság elméleti és történelmi fejtegetésébe. Rakovszkyt szerette volna meggyőzni s álláspontja elhagyására bírni, ámde ez aligha sikerült a nagy közjogságnak. Legalább Rakovszky közbeszólásai nem voltak olyan természetűek, hogy azokból fegyverletételre lehetett volna következtetni. Sőt ellenkezőleg, Rakovszky hatalmas replikára készült, mert e célból kikérte a Ház engedelmét, hogy beszédét csak holnap mondhasssa el.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Az elnöki székben **Daniel Gábor** ült.

Szilágyi Dezső szerint a miniszterelnök módosítása kizárja mindazt a vélekedést, hogy itt más egyebet elismernének az 1723-iki magyar prag-

matika szankciónál. Kizárja ez a módosítás azt is, hogy e vita által a házi törvények viszonya változott volna és kizárja a félreértéseket.

Reflektál a Rakovszky közt és a közte fölmerült vitás kérdésre. Ismereti Deák Ferencz álláspontját az elválaszthatatlan és fölözthatatlan birtoklás elve dolgában, mely teljesen födőzi a magyar pragmatika szankciót. Ez az elv három vonatkozásban hatályos: 1. Megállapítja, hogy az ausztriai tartományok egymástól fölözthatatlanul és elválaszthatatlanul birtoklandók. 2. Jelenti, hogy Magyarország és a kapcsolódó országai is elválaszthatatlanul birtoklandók. 3. Jelenti, hogy Magyarország és Ausztria együtt elválaszthatatlanul és felbontthatatlanul birtoklandók ugyanazon uralkodó által. Abban a nagy polemikában, mely Deák és a bécsi professzor (a ki mögött a kancellária főfogása állt) közt lefolyt, Deák ezt kifejtette. Ez az egyetemi professzor azt állította, hogy a pragmatika szankció nemcsak azt jelenti, hogy a birtoklás fölözthatatlan és elválaszthatatlan, hanem többet és egyebet is. Deák kimutatta, hogy az a több és egyéb alapatlan és hamis. Ismereti ezután az 1861-től a balközép fölmerüléséig való időt és a még élő klasszikus tanura (Tisza Kálmánra) hivatkozva, hogy a pragmatika szankciónak említett értelmezése vita tárgya soha sem volt.

Áttérve a trónörökös nyilatkozatának becikkelyezésére, megjegyzi, hogy a miniszterelnök módosítása tisztába hozta azt, hogy a házi statutum nem jogforrás és ne akarjuk ezt elhomályosítani. Rakovszky az egyenrangú házasság dolgában abba a tévedésbe esett, hogy a mi nem „notorische Misshairath“, kénytelen a szóló német szavakat használni, az egyenrangú házasság. Ez nincs meg sem a statumokban, sem a szerzőknél, sem a birodalmi törvényben. Más a notorische Misshairath és más a morganatikus házasság. A morganatikus házasság szerzői maguk kikötik, hogy ők nem akarják egyenrangú házasságnak tekinteni, míg a notorikus Misshairath nyilvánvaló egyenlőtlen házasság.

Azután bonczék alá vette a Rakovszky által felemelt négy fejedelmi házassági esetet és kisütötte mind-egyikről, hogy nem bizonyított.

Rakovszky: Tönkre vagyok silányítva.

Szilágyi: Még ezt a bajt túléli a képviselő ur. (Derűtség.) Igen, volt néhány eset, mely az egyenrangú házasság megengedésére irányult, bár ezek az esetek nem a Rakovszkytól említettek, de szokásjog soha sem alakult belőlük. Az osztrák ház a Welzer Filippina esetében is mindent megtett

a gyermekekkel, a mit megtehetett, csak egyet nem tett, egyenrangúnak el nem ismerte őket és be nem fogadta. János 1821-iki és Henrik ötvenes évekbeli esete is csak bizonyítéka annak, hogy az osztrák ház mennyire ragaszkodott mindig az egyenrangú házassághoz. Rakovszky azt mondta, lehetetlen, hogy az 1723-iki magyar nemesség elfogadta volna az egyenrangú házasságot, az a nemesség, mely királyválasztó volt, melyet királynak lehetett választani, mely ha fölemelt a népből egy leányt, az rangjában osztozott gyermekeivel. Valóban lehetetlen, nem is fogadta el. Maradt a magyar házassági jog úgy, a mint volt 1723 előtt. A királyi ház fogadta el, nem a nemesség. A királyi ház pedig századok óta elfogadta már és élt vele.

Rakovszky István: De ide nem merték hozni.

Szilágyi Dezső: Rakovszky beszédében egyáltalában több a retorikai szárnyalás, mint az argumentum. De hát kéri, mi már most a néppárt álláspontja? Rakovszky álláspontja világos, csak következtetései vannak szomorú homályba burkolva. Ellenben **Zichy János** gróf álláspontja nem világos. Ő azért fogadja el a nyilatkozat becikkelyezését, mert meghajlik a király akarata előtt. Szabad ezt mondani? Ez a magyar közjog legelembiből tételének félreismerése. (Zajos helyeslés.) Határozati javaslata is ily inga- és csak a zavart növelné. Elfogadja a törvényjavaslatot részleteiben és a miniszterelnök módosításával.

Öt perc szünet.

A szünet után

Rakovszky István, tekintettel arra, hogy ilyen hatalmas ellenféllel az ő gyöngye erejét összemérhesse, előkészültre van szüksége, kéri a Ház-at, hogy holnap beszélhessen. Multkor úgy is volt precedens erre.

Az elnök szavazásra akarta bocsátani a kérdést.

Szóll miniszterelnök kéri, hogy ne szavazzanak ebben a kérdésben. A multkori eset nem precedens, mert akkor az általános vitát befejezték, de mivel nem akar elzárkózni a méltányos kívánság elől, nem ellenzi a vita elhalasztását. (Helyeslés.)

A vitát tehát holnap folytatják.

SZÉKESFŐVÁROSI ÜGYEK.

A községi választások.

A főváros törvényhatóságának fele, 200 bizottsági tag, ma indult utnak új mandátumért. Mert úgy tessék látni a dolgot, a mint van: nem a választók mozogtak ma, hanem azok

egész lelkesedését, tudását, művészetét lehelte az alkotásba, mely im előttünk áll.

Elérkezett a pillanat, hogy átadjuk magasztos rendeltetésének.

Hadd hirdesse az erre járó idegennek, hogy „a mely nép becsülni és tisztelni tudja dicsőit és dicsőültjeit, abban időről időre mindig fognak támadni dicsők és jelesek.“

Hirdesse szülővárosának, hogy multjának nagy alakjait felednie soha nem szabad. Hirdesse a művészeknek, hogy az igaz érdem a legrögösebb pályán is megtalálja a maga jutalmát.

Hajoljunk meg tisztelettel az örök nemzeti őserő előtt, mely nagy embereket szül, nevel s azoknak tiszteletére maradandó műveket létesít.

Hulljon alá a lepel s kiáltuk hazaszeretetünk lángoló hevével, hogy éljen és virágozzék a szeretetében, áldozatkészségében, lelkesedésében kiapadhatatlan és győzhetetlen magyar nemzet!

az urak, a kik városatyák akarnak lenni, most először, vagy újra.

A fővárosban megindult községi választómozgalomban a legkevésbébb a választó, a minthogy a választók egyáltalán nem törődnek sem a községgel, sem a választásaival. A mi demokratikus világunkban rosszul esik, ha az egyik mérszárost jelölik, a másikat nem s én a szintén jönevű asztalos még csak kerületi választmányi tag sem lehetek, holott a másik egyhangulag lesz városi képviselő.

Nem a közügyek, nem az egészséges alapon nyugvó községi politika, hanem a legközönségesebb személyes érdekek dominálják a választást végig az egész vonalon. Akár egyhangú, akár nem, van ellenzék vagy nincs: a választást a személy-motivumok dirigálják. Mert nincs a városnak olyan elmaradt polgára, a ki elhagyja, hogy az ő egy szál ellenzéki jelöltje új szellemet, egészséges irányt teremtsen a törvényhatóságban, szemben azzal a 309 urral, a kik közös esküt tettek, hogy egymás érdekét nem hagyják, megvédik minden esetben a közérdek ellenében is.

A választók közömbössége adott hatalmat eddig is a kerületi klikkeknek, ad ez után is, ad ma is. Mindenféle érdekek lekötik a választók ezreit, a kik nem törődnek a választásokkal, hogy nyugodtan maradhassanak. A ma megindult választási mozgalomnak ez a képe, a mit igazolnak a választásokról beérkezett következő tudósítások:

Az *I. kerületben* Kasics Péter érdekében folyik erős háború a hivatalos párt ellen. A hivatalosok bukhatni szeretnék Kasicsot, a kinek működését rossz szemmel nézik. De pártja erős s valószínű, hogy minden nyomás dacára Kasics újra városatyja lesz.

A *II. kerület* valamint a *III-ik* nem sok vizet zavar. Szervezetlen ellenzék igyekszik néhány új alakot zöld ágra juttatni.

A *IV. kerületben* szent a béke. A kormánypárt a Sas-körrel rendezte a választást. A szavazó-lapokat a választóhelyiség mellett osztogatják s erősen ellenőrzik azt a néhány vakmerőt, a kik a paktumos lista jelöltjeit meg akarják rostálni.

Az *V. és VI. kerület* is megegyezett a város és a maga javára. Nem akarják a választókat zaklatni. Van hivatalos lista hivatalos jelöttekkel, a kiknek megválasztása biztos.

A *VII. és VIII. kerületek* csináltak ellenzékot is. Így érdekesebb a mulatság. De minden erőlködés mellett sem tudott a két kerület nagyobb mozgalmat előidézni. Az ellenzék maga sem veszi magát komolyan s inkább csak a forma kedvéért állít jelölteket, a kik valamennyien hűséges tagjai az uralkodó rendnek.

Közösen választ a *IX. és X. kerület.* Hock János erős pártot szervezett a kőbányaiakból, a kik jelöltjeiket meg is választatták.

A *X. kerületben* az első nap alig 1600-an szavaztak. S ha itt-ott lelkes honpolgárok nem futtatnák fehér karszalagos fiakkerjaikat, bizony senki sem mondhatná, hogy milyen fontos választást végez a főváros.

× **A Kossuth mauzóleum helye.** A törvényhatóság a minap megállapította a Kossuth mauzóleum tervezésének pályázati feltételeit, a mérnöki hivatal pedig be-

1844-ben október 9-én diszpolgárrá választotta.

„A művészeti pályán magát kitüntetett, a nemzetiség és érzelem nemesítését előmozdítása körül érdemeket aratott s a magyar színeszet elsőrangú bajnokát, nemes és finom játékbeli ügyességének s színművészeti érdemeinek tekintetbe vételével annál örömeztőbb kívánja e szab. kir. város polgárai koszorújába befűzni, mivel a jeles és országos hírű férfit — mint különben is helybeli születésű egyént — magához ez által is szorosabban kapcsolván, a művész és művészeti érdem iránti tiszteletéről tehet nyilvános tanúságot.“

Igy szól a polgárlevél. **Lendvay Márton** volt tehát Nagybányának első diszpolgára. Utána 1848 márcz. 20-án Kossuth Lajos következett.

Ez még a művész életében történt. Halála után 1881-ben, május 29-én szülőházát nagy ünnepélyességek közt emléktáblával jelölték meg. Alkalmul szolgált ez arra, hogy írók és művészek ismét fellelevenítsék az érdemes iránt való tiszteletet, elismerést és csodálatot.

De itt sem állapodhattunk meg. Éreztük, hogy Lendvay, ki élő szobor volt maga is, szobrot érdemel az utókortól. Ugy vélekedtünk, hogy e műnek itt Nagybányán kell állania, mert ez a város „végőre nemzetünknek a határon, melyen túl megszűnik a magyar.“

Az ő ércalakja itt a távol keleten a magyar szó, a magyar költészet, magyar művészet kiáltó jele. Ki életében ugys a kincsekkel tulhalmozott fővárosé volt, hadd legyen halála után ismét az igénytelen bányavároskéé, honnan sziveket hódító útjára megindult.

Az ügy érdekében mozgalom keletkezett s Törökfalvi **Pap Zsigmond** odaadó szorgalma, kitartása, fáradhatatlan tevékenysége érdemel első sorban köszönetet, hogy a mű tényleg létesülhetett.

Hugonnay Béla gróf főispán, a Nemzeti Színház művészei, városunk közönsége, az ország áldozatkészsége, segítették hathatósan elő a szép tervet s valóban „megható az elismerés oly nemzedék részéről, mely Lendvayt nem is élvezte.“

Ferő László írja magyar szobrász

mutatta ma az elhelyezésre vonatkozó tervezetét. A mauzóleumot a III. kapu ut és Nagy-Krisztus kereszt ut találkozó pontján alakítandó térre kell tervezni! A mauzóleum homlokzata a III. kapu ut felé néz. A homlokzat előtt az ut jobb- és baloldalán lesznek a most építendő árkádok sarkolatok. Mögöttük pedig tömött sorokban az új díszsírhelyek, amelyeknél a hatóság az emléklelek nagyságát és művészi formáját is meg akarja állapítani, hogy a temetőnek ez a része igazi dísztemető legyen. Köröskörül széles parkfeljárókat, a mauzóleum körül fasorok köré ültetett parkot tervez a hivatal. Az elhelyezés tervezetét a pályázó művészek között kiosztják.

× **A Hungária-körút elrendezése.** A főváros legnagyobb útja lesz a 24 öl széles Hungária-körút, amely félkör alakban a Dunától a Dunáig körülfogja Pest legújabb részét. A közmunka-tanács az új körutat két szakaszra osztva akarja elrendezni. Az első szakaszon (a Podmaniczky-utca és Csömöri-ut között) a házak előtt 3 méteres elölkertet kíván, az elölkert mellé jönne az első gyalogjáró, emellett bokrok és fasorokkal díszített sáv, amely után a második gyalogjáró épülne. Azután a 21 méter széles kocsit, majd ugyanolyan beosztással az ut másik oldala. Ezt az elrendezést az új körút külső szakaszán úgy módosítják, hogy az elölkertet elhagyják, az ut két oldalán két széles gyalogjáró lenne, a megmaradó uttesten pedig kettő osztják a kocsit és a közepén fasorok között sétautat terveznek. A közmunka-tanács tervével szemben a mérnöki hivatal ellenzi a bokrokkal megrakott sétautakat, amelyek sem köztisztaság, sem közbiztonság szempontjából nem észszerűek. E helyett a következő elrendezést kívánja: elölkert, gyalogjáró, kocsit villamos vasúttal, fasoros sétaut, magánfogatok részére kocsit és az ut másik fele ugyanígy. A gyalogjárókat fasorral szegélyeznék. A hivatal arra kéri a tanácsot, hogy az ő elrendezési tervét fogadja el.

× **A magyar szén becsülete.** A főváros az idén magyar szénrel fűtött. A tanács megbizta a mérnöki hivatalt, hogy tegyen próbát az új szénrel s jelentse be, nem lesz-e sok kellemetlenség. A mérnöki hivatal ma értesítette a tanácsot, hogy a próbákon a magyar szén bevált. Bár kisebb a hőfoka, és több salakot hagy, mint a porosz szén, de nagyobb kellemetlenségtől nem kell tartani.

× **A Jókai-ut csatornázása.** A mérnöki hivatal ma betorjesztette a Jókai-ut és környékének ideiglenes, zárt csatornával leendő ellátására a tervet és költségvetést. Az ideiglenes csatornázás 20.000 koronába kerül, a mellett, hogy tökéletes és megbízhatóan.

TÁVIRATOK.

A kínai bonyodalom.

Róma, nov. 12.

A Stefani-ügynökség jelenti: Msgr. Favier pekingi pápai vikáriust, a kit legközelebb idevárnak, a kínai események miatt hívták Rómába.

A vikáriusnak Rampolla bíborossal való tanácskozása alapján fogja a vaticán megállapítani, hogy milyen kártérítést követeljen Kinától és azután megkéri Franciaországot, hogy támogassa a vaticán követelését.

Bécs, nov. 12.

Távirati jelentés szerint az Elisabeth osztrák-magyar hadihajó Csifuba érkezett. Utközben vihar érte a hajót. — A Donau hadihajó Iquiquébe érkezett, a hol 8—10 napig marad. Mind a két hajón minden rendben van.

Parlament a folyosón.

(Nagy monológ a „Haugeset“-ről.)

Irhatók azt is: „Szilágyi Dezső második napja,“ mert hiszen az egész ülést a nagy cséplőgép monológja töltötte ki — Rakovszky István ellen.

De csak holnap dől el: kié a nap dicsősége, mert Rakovszky meg holnap fog felelni.

Döntsek el egymás közt akár-hogy, csak az égre, ne kétórás beszédekben!

Mert a replikák már ön-obstrukcióig fajulnak s a Ház belefásult és félt, hogy még a nagy Dezsőnél is *bis repetita non placent*.

— A nagy Dezső tesz reflexiókat a Rakovszky István beszédére — jelentik a folyosón.

— Bizonyára lexiókat! — véli Városv Gyula, de azért ő is csodálkozva szemléli a nagy vitaközö fegyvertánczát, kire nézve azonban ma nem létezik más élő lény *Rakovszky* Istvánon kívül.

Az ő kedvéért illeg-billeg, számára veszi elő legkecsesebb kézmozdulatait s hangja is oly halk, néha alig-alig hallható, mintha egy megcsalott szerelmes susogná el párjának édesbus szemrehányásait.

Két óránál tovább tartott Rakovszkynak szóló prelekeziója. Ily megtiszteltetésben aligha részesült ember Szilágyi Dezsőtől — *Hadi* gróf óta.

Talán ezt a kellemes eszmecsere el lehetett volna intézni egyrészt a „Magyar Nemzet“, másrészt az „Alkotmány“ hasábjain. Két napjába került a parlamentnek és mégis csak ott lesznek a beszédek a „Magyar Nemzet“-ben és az „Alkotmány“-ban is.

Szünet után *Rakovszky* következt szólásra.

Arra kéri a Házat, hogy holnap mondhasa el beszédét.

— Nagy ellenfelemmel én is tüzetesen kívánok foglalkozni... Ő a multkor a hosszu beszédétől vallotta magát „fáradt madár“-nak, én sokakkal egyetemben, a nagy hallgatástól... Legyen szabad holnapra halasztanom a beszédemet...

Holnap! Holnap! Ma! Ma! — hangzott össze-vissza. De *Szell* Kálmán lépett közbe. Megóvta attól a látzattól Szilágyi Dezsőt, hogy féltik *Rakovszky*tól! A méltányosságra való tekintetből beleegyeztek, hogy *Rakovszky* Istvánnak holnapig idő engedjék politikai fegyverköszörülésére, szellemi tréningre.

Az ülés egy óraker ért véget. A t. honatyák nyertek tehát egy órát, a t. Ház vesztett egy egész napot.

Azon előzetőinket, kiknek előfizetése november hó 1-én lejárt, arra kérjük, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldésében főnnakadás ne történjék.

HIREK.

— **A király Budapesten.** Ő felsége ma reggel 6 óra 5 perczkor külön udvari vonaton Gödöllőről megszokott kíséretével a fővárosba érkezett. Délelőtt 10 óraker általános kihallgatás volt, majd 5 óraker udvari ebéd. A király esti fél 9 óraker udvari vonaton visszautazott Gödöllőre.

— Sándor király életbiztosítása.

A fiatal szerb király ugyancsak szívén viseli hitvesének és leendő utódainak jövőjét. Sándor király ugyanis, mint értesülünk, ajánlatot tétetett az osztrák és magyar biztosító társaságoknak, hogy hajlandó nálunk életét másfél millió frank erejéig biztosítani. A nevezett társaságok igazgatói erre ma tanácskozássra gyűltek egybe és azon kimondták, hogy „arra való tekintettel, hogy az uralkodók életét az ellenük irányuló gyakori merényletek fellelő bizonytalanná teszik, koronás főket biztosításra egyáltalában el nem fogadják.“

— **Legfelsőbb kihallgatások.** Ő Felségénél a jövő csütörtökön november 15-én és a jövő kedden november 20-án lesznek legfelsőbb kihallgatások.

— **Bíróválasztás Ujpesten.** Ujpesten a polgárság körében immár megkezdődtek a közelgő bíróválasztás alkalmából a korteskedések. *Lindt* János eddigi bíró helyett *Csepcsényi* Béla okl. gyógyszerészt léptetik föl. A községi képviselőválasztásra is megindult már a mozgalom.

— **A császár beteg.** Pétervárról táviratozzák: *Miklós* császár influenzában megbetegedett. Betegsége normális lefolyású és komplikációk nem álltak be. A beteg szubjektív állapota kielégítő és azért napi orvosi jelentéseket nem adnak ki.

— **Az Umberto elleni összeesküvés.** Az olasz kormány kérésére az Egyesült-Államok igazságügyminisztere vizsgálatot rendelt el annak a kiderítésére, vajjon az Umberto király elleni merénylet összeesküvés műve volt-e? A vizsgálat megkönnyítése céljából az olasz kormány a két legügyesebb olasz rendőrbiztos *Patterson*ba küldte és az ottani törvényszék rendelkezésére bocsátotta. Mint New-Yorkból jelentik, a vizsgálat valószínűleg eredménytelen marad, mert egyrészt a kihallgatott anarchisták makacsul tagadják az összeesküvést és azt állítják, hogy Bresci saját inicitatívájából cselekedett, másrészt az atlanti oceáni kábel-társaság igazgatói nem engedték meg a betekintést a társaság levéltárába, a hol a júliusban és augusztusban továbbított összes kábelátvitatok másolatai megvannak. Ezek a táviratok lettek volna az összeesküvés főbizonyítékai.

— **A zengerájok alkonya.** *Rudnay* Béla főkapitány ma magához hívatta azon budapesti kávéház-tulajdonosokat, kiknek helyiségeiben daltársulatok fitogtatják művészetüket és tudomásukra adta, hogy német nyelvű daltársulataik csak e hó 15-ig működhetnek. Nem lehet eléggé méltatni a főkapitány ezen intézkedését, annyival is inkább, mert annyi sok tragár német darabot és kuplét adott elő ezekben a chantangokban, hogy valóságos botrányfészkei voltak a magyar fővárosnak. Ismét előrehaladtunk egy lépéssel a főváros teljes megmagyarosítása felé.

— **Tüz Eszterházy hercege fűvészkertjében.** Kis-Mártonban ma reggel óta, mint nekünk táviratozzák, nagy tűz pusztít. Eszterházy hercege messze földön híres fűvészkertjében dühög a tűz. Kétszázéztendő palmafák is a tűz áldozatai lettek. A tűzoltóság minden erőlködése hiábavaló, a tüzet nem tudja eloltani. A tűz okozta kár nagy.

— A világiállítás berekesztése.

A párisi világiállítás ma bezárja kapuit. Ma este tíz óraker úgyulövés fogja tudatni Páris népével, hogy a csudás kiállítás volt és nincs többé. Tegnap vettek búcsut a párisiak a kiállítástól. Hozzávetőleges becslés szerint, hatszázezer ember kereste fel vasárnap utoljára a kiállítást. Holnap pedig megkezdik a bontás munkáját.

— **A tűzrendészeti törvényjavaslat.** A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség kidolgozta a tűzrendészeti törvényjavaslatot, mely magában foglalja mindama hatósági intézkedéseket, melyeknek célja a tűz kitérését megakadályozni s ha az kitért, azt lehetőleg mielőbb és tökéletesen eloltani. E javaslatot, valamint a kísérel emlékiratot a napokban küldöttség fogja átnyújtani *József* főhercegnek, a Tűzoltó-Szövetség védnökének és *Szell* Kálmánnak, mint belügyminiszternek.

— **A megvont színházi szabadjegy.** Dr. *Benedek* János, a „Debrecezen“ felelős szerkesztője ma nyilatkozatot küldött hozzánk, melyben kijelenti a következőket: „Komjáthy sem a szabadjegyet tölem meg nem vonta, sem a párbajfeltételek megállapítása nem voltak, sem segédeivel vagy azok nélkül nálam bocsánatkérés végett meg nem jelent. Az egészről csak annyi az igaz, hogy Komjáthytól bántó hangu levele miatt elégtételt kértem s megbizottaink kölcsönös felvilágosító és békítő nyilatkozattal az ügyet békésen elintézték.“

— **Mérgezési pör.** Temesvárról távirják, hogy az esküdtszék újabb mérgezési pörben ítélte ma. Ezúttal *Sosdian Szemenika* ligeti asszony volt a vádlott, a ki férjét 12 év előtt el-emésztette, hogy kedvesével összeállhasson. A hullarészekben a vegyvizsgálat még most is nagy tömeg mérget konstatált. Érdekes, hogy az asszony előbb idegen sirt mutatott a bíróságnak, melyet fel is ástak; míg végre sikerült az igazit megtalálni. Az esküdtek verdiktje alapján a vádlottat 15 évi fegyházra ítelték.

— **Megbokrosodott lovak.** *Stark* Ferencz 35 éves kocsis ma reggel a Ganz-utczában vasrudakat rakott kocsijára. E közben a vasrudak egyike megérintette a lovakat, a melyek ettől megbokrosodtak, *Stark* eléjük akart menni, de a lovak maguk alá rántották s a kocsit is keresztül húzták rajta. A szerencsétlen ember oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy haldokolva vitték az irgalmas-rendiek kórházába. A lovakat az országuton tudták csak megfékezni, a mikorra már a kocsi darabokra tört.

— **Az újpesti új község háza** teljesen elkészült és az összes hivatalok immár be is költöztek. Az első közgyűlést a község háza díszes tanács-termében e hónap 19-én, hétfőn tartják meg. A közgyűlés után díszlakoma lesz.

— **Szerencsétlen ugrás a villamosról.** *Tolnay* József, 47 éves magánzó, tegnap délben a kispesti villamoskocsiról oly szerencsétlenül ugrott le, hogy fejét összezúzta. A mentők *Eötvös*-utca 17. szám alatt levő lakására vitték.

— **A pestis Alexandriában.** A Wolff-ügynökség jelenti Alexandriából, hogy ott két pestises esetet állapítottak meg.

— **Iskola-áthelyezés.** Debreczenből távirják, hogy a hadügyminiszter a nagyváradi önkéntes-iskolát a debreczeni tanács kérésére december 1-től Debreczenbe helyezte át.

— **Az elsült fegyver.** Orosz József 29 éves erdőkerülő tegnap a hevesmegyei Tar község határában egy bokros, cserjés utra jutott erdőkerülés közben. A fegyver, a melyet a vállán vitt, véletlenül elsült s a golyó jobb lapoczkája táján hátába furódott. Súlyos sebével a fővárosba küldték s ma reggel felvették a Rókus-kórházba.

— **Házasság.** Dr. Bezerédj Viktor és neje, szül. Békassy Izabella örömmel tudatják szeretett leányuknak, Bezerédj Ilonának dr. Kövess Béla ügyvéd, cs. és kir. tartalékos dragonyos hadnagy ural Jézus szent szíve templomában f. hó 24-én délután öt órakor tartandó egybekelését.

— **Véres lakodalom.** Hrabács János 38 éves napszámos tegnap lakodalmon volt a Kőrös-utca 8. szám alatti házban. Hamarosan berugott s kötekedni kezdett Dudacs János 37 éves napszámostársával, a ki szintén hivatalos volt a lakzira. A két munkás azután kést rántott s egymásnak esett. A szurkálásból Hrabács került ki győztesként, mert Dudacsot haldokolva kellett a Rókus-kórházba vinni. A lakodalomnak persze nyomban vége lett, a mikor a rendőrök Hrabácsot bekisérték a főkapitányságra.

— **Rendőri hírek.** Haldos elgázolás. Sütő István kocsi ma reggel téglát hozott Kőbányáról a fővárosba. Közben nehéz kocsiával elgázolta Szabó István utcáseprőt, a ki a szenvedett sérülések következtében a helyszínén meghalt. Holttestét a boncolóintézetbe vitték, Sütő ellen pedig megindították az eljárást.

— **Megfuladt a fogótól.** Kubacsák Mária 56 éves cseléd a napokban összeesett a Ferencz-téren. A boncolás alkalmával kiderült, hogy halálát fuladás idézte elő. Járásaközben kihullott három fog, melyek közül egy megakadt a légsővén s megölte.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

Szana Tamás: „Száz év a magyar művészet történetéből“.

Szana Tamás, az érdemes író, igazán elismerésre méltó buzgalmat tanusít a magyar művészettörténet művelésével és igazi szakértelemre, finom ízlésre valló műkritikáinak közléseivel. Elméleti, esztétikai fejtegetései, műtörténelmi vázlatai, Izsó Miklósról, Markó Károlyról, Jankó Jánosra vonatkozó könyvei összesen tíz kötetre rúgnak; köztük van Benvenuto Cellini önéletrajza, az olasz földről vett tanulmányainak eredményei, mind megannyi lényegpótló terméke ezen a téren még hézagos és legtöbb esetben legföljebb a dilettantizmus félreismerhetetlen jeleivel felruházott irodalmunknak.

Szana Tamás előttünk fekvő, legújabb könyve („Száz év a magyar művészet történetéből“) tulajdonképpen antológiája a XIX. század hazai festészetének. Mindenfelől hangoztatják a művészet fejlesztésének szükségét, a művészeti nevelést. Ime, ebben a könyvben, hű és méltó kivitelben együtt találjuk annak legjavát, a mit festészetünk száz és száz év leforgása alatt alkotott, így tehát teljes tájékozást nyer, a szükséges Ariadne-fonált kapja kezébe, a ki a magyar művészet történetében biztos ítélettel óhajt haladni.

Maga a munka pedig valóságos remeke a magyar könyvművészetnek. A gyönyörű kiállítás, vászonkötéses könyv szövegét 235 kép tarkítja, közben 30 önálló melléklettel. Nem keveseljük az Athenaeum bátorságát, becsüljük áldozatkészségét, a midőn ily pompás diszmunzával igyekszik gátat állítani a külföldről beözönlő részletfizetéses czifra fércműveknek. Hiszen újabb megint divatba jött a hazainak kicsinylése és a külföldinek imádása. Pedig ez az új nemzedék szellemi munkásainak elbátorlanodására vezet, míg ellenben a Szana Tamás műve, ki kép-antológiájában kimutatja művészetünknek száz év alatt tett óriási haladását, felvilágosítja a közönséget arról, hogy mily kincseket termelt már saját nemzeti génusza, a művészeket pedig nemes versenyre, fényes czélok kiküzdésére buzdítja.

A szöveg is rendkívül figyelemreméltó. Számos, eddig rejtve maradt adatot hoz napfényre; az uttörők — például Ferenczy, a tragikus végű szobrász — küzdelmeit, hányatását és csalódását itt-ott igazán megkapó közvetlenséggel, drámai színekkel tárja elének. A magyar szellemi ébredés történetébe Szana Tamás illeszti először méltóan a művészet szempontjából. Önálló kutatásait igazán figyelemreméltó eredmény koronázza, tárgyszeretete jól esően szól hozzánk a könyv minden lapjáról. Szana Tamás a kommentár izléses formájával és éles kritikájával, a kiadótársaság az izléssel és műtörténelmi szakértelemmel kiválógatott képek pompás reprodukciójával lepnek meg.

A nagy negyedrétű, vaskos könyv ára — 40 korona — aránylag nem drága; többet is ad ki a magyar közönség silányabb külföldi termékekért. Szana Tamás könyve gyönyörűen nyitja meg az ideai diszkiadásaink sorozatát, ez a könyvpiac mostani clonja. Ajánljuk a közönség pártfogásába! Gr.

* Vörösmarty-ünnep a Nemzeti Színházban.

Vörösmarty Mihály születésének századik évfordulója alkalmából diszleadás lesz a Nemzeti Színházban. Az ünnepi est programját az igazgatóság a következőképpen állapította meg:

1. *Prolog*, írta Somló Sándor. (Képlettel és az összes kar által énekelt *Szózat*.)

2. *Csille* és a *Hunyadiak*, Vörösmarty drámájának harmadik felvonása: a futtakai gyűlés.

3. *Szép Ilonka*, Vörösmarty költeménye, *Ernyei* melodramatikus zenéjével és előképekkel, szavalja Márkus Emilia.

4. *Csongor és Tünde*, Vörösmarty színjátékának harmadik felvonása. A diszleadásra a Nemzeti Színház igazgatósága meghívja a kormányt és az irodalmi társaságokat.

* **A Lendvay-szobor leleplezése Nagybányán.** Id. Lendvay Márton szobrász nov. 11-én d. u. 3 órakor leleplezte le szülővárosában, Nagybányán, nagy ünnepélyességgel. Gyönyörű verőfényes nap volt. A város lobogó diszben uszott s a vonatok egymásután szállították a vendégeket a végvidéki bányavárosba. A miniszterelnök Hugonnay Béla gróf főispánt, a kultuszminiszter Kovács Béla kir. tanácsost küldte ki képviselőjeül. A színházak, Szatmármegye, Debreczen, Kolozsvár, Szatmár, N.-Károly, Felsőbánya s több más vidéki

város köldöttsegekkel képviselve voltak. A nagy Lendvaynak menyee, Fánecy Ilka, szintén jelen volt az ünnepélyen. Az egész ünnepély lelkes, fényes és magasztos volt, méltó a művész nevéhez. A Verő László ifju magyar szobrász készítette pompásan sikerült szobrot számosan megkoszorúzták, így: Az Orsz. Színészegyesület, Szatmármegye, Kölcsey-Kör, Kolozsvár, Debreczen, Szatmár, Nagy-Károly, Felsőbánya, a nagybányai nők, Mükedvelő Társulat, Kaszinó, Ifjusági Kör, iskolák stb. Az ünnepség központja volt Révész János emlékbeszéde, melyet tárczánkban közlünk. Este díszes és nagy lakoma fejezte be az ünnepélyt.

* **Katona József emlékezete.** A kecskeméti Katona József-Kör a város nagy szülőfőjének születése napján e hó 11-én ünnepséget rendezett az ev. ref. főiskola nagytermében. Dr. Kovács Pál jogakadémiai igazgató, a kör al-elnöke, megnyitó beszédében utalt arra, hogy azért találkozik a nagy közönség oly ritkán Katona József szellemével, mert a gazdasági életben összpontosul mindenkinek a figyelme, törekvése. Jön idő, a mikor a közgazdasági bajokon keresztülvergődünk, akkor majd nagyjaink szellemével is sűrűbben találkozhatunk. Utána Szent-Gály Gyula zenedei igazgató tartott felolvasást Katona Bánk bánja és a magyar nemzeti zenéről. Az ünnepséget Nyíry Béla joghallgató szavalata rekesztette be. Délelőtt a jogakadémia olvasóköre megkoszorúzta Katona József sírját, az ev. ref. főiskola önképzőköre pedig a vasut melletti Katona-sétányon levő szoborra helyezte el koszorúját. Este kövesi szintársulata a színházban Bánk bán játszott a zsufolt ház előtt.

* **A Vörösmarty-szobor** javára az ó-budai Jókai-Kör, mely Jókai Mór védnöksége alatt áll, december 2-án a III. kerületi „Koroná“-ban estélyt rendez. A meghívókat a napokban küldik szét. Az estén az eddigi megállapodások szerint Rákosi Szidi, Fedák Sári, Kovács Mihály és Raskó Géza működnek közre. Vörösmarty emlékét egyik jeles írónk fogja méltatni.

* **Jászai Mari Kolozsvárott.** A kolozsvári Nemzeti Színházban Jászai Mari vendégszerepel fényes sikerrel. Eddig Medeában, Idegen nőben és Katona József emlékeztére Bánk bánban lépett fel. Utóljára ma este Essex grófban játszik. Minden felléptekor zsufolt ház volt. Vendégjátékait két hét múlva folytatja, a mikor a színház nagyszabású Vörösmarty-ünnepélyt rendez.

* **Elmaradt hangverseny.** Az Uránia színház annak közlését kéri, hogy a Somogyi Dezső zongoraművész által e hó 18-ára, vasárnapra hirdetett művész-estély elmarad. Ez előadásra esetleg már megváltott belépőjegyek érvénytelenek és Somogyi urnál beválthatók.

* **Képtárlat Debreczenben.** Debreczenből távirják, hogy a képtárlatot nagy közönség jelenlétében ma nyitotta meg Degenfeld főispán. Németh Lajos üdvözölte a főispánt, a ki válaszában megígérte támogatását. A tárlat a városháza disztermében van és 2 héttig lesz nyitva. 156 kép van kiállítva, ezek között Telepnek, Baditznak, Hegedüsnek, Spányinak, Aggháznak stb.-nek van képe itt. A tárlaton sorsjáték is van.

* **A Műcsarnok téli tárlata.** A december 1-én megnyitott téli kiállít-

tásra máris nagy tömegben érkeznek be a bejelentett művek. Így a Münchenben élő magyar kolónia tagjai küldtek legutóbb nagyjértékű vásznakat, szintegy a nagybányai művészek, a kik többé nem állítanak ki együttes csoportban. A kiállítás másik érdekessége lesz a nemrég elhunyt Köllő Miklós szobrász hagyatéka, a mely összes eddigi jelentősebb munkáit felöleli, hasonló érdekesség számba jön Hary Gyulának, egyik legjelesebb illusztrátorunk és tájfestőnk csoportozatos kiállítása, a mely mintegy 100 művet foglal magában. A zsűri e hónap 16-án kezdi meg fáradságos munkáját, melynek befejezte után azonnal hozzálátanak a katalógus összeállításához.

* **Kina** című színes és érdekes darabjának 25-dik előadását ünnepli holnap, kedden, az Uránia-színház. A nagy mértékben aktuális érdekű látványosság újabb pompás mozgó-fényképekkel gazdagodott, melyek közül különösen a *pekingi utcái* életet, az *ópium-házak* bensejét és a *Taku erőd bombázását* bemutató képek élnek és természetű reprodukciói keltenek fel-tűnést. A távol Kelet e legexotikusabb országát kétségkívül a legközvetlenebb módon mutatja be az Uránia, mely költséget nem kimélve, egyetlen Kínából szerezte be összes adatait.

EGYESÜLETEK.

+ **A tisztviselők új otthona.** A fővárosi tisztviselőknek és hivatalnokoknak Baross-utcai, a Rózsa-udvarban berendezett új otthonát tegnap este avatták föl az egyleti tagok és vendégek nagy részvétele mellett. A diszlakomán sorban lelkes felköszöntőkben éltették Nagy Gyulát, az egylet buzgó elnökét. Vacsora után az Otthon uri bandája kezdett játszani és az ifjuság tánczra perdült. A tisztviselők otthona közelebb felolvasóestét rendez.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Sima Ferencz a törvényszék előtt.** A büntető törvényszék I. számú ítélőtáncsa előtt ma reggel megjelent Sima Ferencz volt szentesi országgyűlési képviselő, hogy meghallgassa a kir. ítélőtábla ítéletét. Sima két évvel ezelőtt, mint a Vörösmarty-nyomda igazgatója óvadéksikkasztás miatt került vád alá, de a törvényszék felmentette. A kir. ítélőtábla helybenhagyta a törvényszék felmentő ítéletét. Ezt a másodfoku felmentő ítéletet hirdette ki ma Oláh elnök Sima előtt, a ki védőjével, dr. Lederer Ignác ügyvéddel jelent meg a tárgyaláson. Sima és védője tudomásul vették a tábla ítéletét, de Balázs Elemér dr. felebbezést jelentett be Sima terhére a kir. kuriához.

§ **Egy biztosítási ágens üzelméi.** Ez év február 7 és 8. napjain Gottlieb Miksa, az *Universalle* népbiztosító intézet provizióra dolgozó ügynöke, négy drb biztosítási ajánlatot nyújtott be intézetéhez. Az *Universalle* erre kiírtta Gottliebnek az ajánlatok után járó 32 ft proviziót. Néhány nap múlva azonban már kiderült az ügynök bűnös manipulációja, mire a társaság följelentette család miatt. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszék Oláh bíró elnöke alatt. A tárgyaláson kiderült, hogy Malarik ajánlati lapjait maga Gottlieb írta alá, Malarik János tudta és beleegyezése nélkül. Rosenzweig Ignácznak a nevét pedig ennek 14 éves Béla nevű fiával iratta rá a biztosítási ajánlati lapokra, a szülőlk távollétében. A törvényszék Gottlieb

ügynököt, Balázs ügyész vádjára, család vétségéért 8 napi fogházra és 10 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész sulyosításért, Gottlieb pedig felmentés végett felebbezést jelentett be.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara jubileuma. A Kereskedelmi és Iparkamara székházának felavatása alkalmából nagy számmal érkeznek üdvözlő levelek és táviratok Láncey Leóhoz, a kamara elnökéhez, a melyek mind arról a fontos pozícióról tanuskodnak, melyet a jubiláló testület közgazdasági életünkben elfoglal. Ilyen üdvözlő táviratok érkeztek az aradi, besztercebányai, fiumei, pozsonyi, szegedi, temesvári, nemkülönben az eszéki, zágrábi és zenggi kereskedelmi és iparkamaráktól, a horvátországi „Mercur” testülettől, mint a horvát kereskedelmi karnak képviselőjétől, a Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesületétől, a Magyar Bőrgyárosok Országos Egyesületétől, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Banktól s számos egyéb fővárosi és vidéki testülettől és pénzintézettől.

A Mura, a Vág, a Béga és Szamos. Nem kevesebb mint egymillió korona költséggel indul meg a jövő évben a négy mellékfolyó szabályozása. Darányi földmívelésügyi miniszter elrendelte, hogy a Vágon partbiztosítások és mederelzárások eszközöltesse. A Murát az osztrák határhoz közel szabályozzák, tetemes költséget. 300.000 koronát fordítanak rá, mint második részletet, a Béga és a Szamosnak sálya átvágására 400.000 korona fordítatik, melynek fele azonban az ezen évi hitelmaradványból talál fedezetet. A miniszter a szabályozási munkát elrendelésével első sorban arra volt tekintettel, hogy az imminens veszedelmet elháríthassa azon helyeken, ahol egy-egy vízből esztendőben valósgos pánikot kénytelen a lakosság kiállani.

Időjárás.

Az idő Európaszerte jobbra borul ugyan, de jelentékenyebben csak a déli depresszió környékén volt esős.

A hőmérséklet süllyedt. Nálunk a tengerpart környékén és a nyugati határmegyékben az idő tegnap óta esős. Egyebütt az idő száraz és az ország keleti felében derült volt.

A hőmérséklet nálunk is alacsonyabb a tegnapiénál.

Jóslat: Hűvös idő várható, az ország délnyugati felében helyenkint csapadékkal.

Hőmérséklet: Budapest 14-5, Ó-Gyalla 12-3, Zágráb 12-7, Szolnok 11-0, Szeged 13-1, Kolozsvár 8-6, Bécs 8-1, Róma 16-9.

Budapesti gabonátözsde.

Elénkább kereslet mellett szilárd volt az alapirányzat és teljes napi árákkal. Sőt jobb buzáért néhány fillérrel jobb árat is fizettek a forgalomba került 25.000 mm. búzáért. A legmagasabb ár 7 K. 77 és fél f, a legalacsonyabb 9 K. 95 f. volt.

Egyéb gabonafajták közül 1600 mm. árpa 5.70-5.80, 2000 mm. rozs 6.40-7.00 K.-án és zab 5.40-5.67 és fél koronán került eladásra.

4 és fél órakor a következők voltak a záróárfolyamok:

Buza áprilisra	7.69-7.70
Magyar buza ápr.-ra	7.81-7.83
Rosza áprilisra	7.26-7.27
Tengeri máj.-ra	5.07-5.08
Zab áprilisra	5.61-5.63
Repce	13.10-13.20

Budapesti értéktözsde.

A vasértékek lassan javulnak, mert biznak abban, hogy a megegyezés a művek között előbb-utóbb mégis csak létrejön. Mindamellett nem volt szilárd az alapirányzat, mivel az általános jobb hangulatot később, mint rendszeren, nagyobb üzlettelenség és fokozatos visszaesés váltotta fel.

A helyi értékek piacán az üzlet nagyon csekély.

Valuták és ércváltók változatlanok.

A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény	666.-
Magyar hitelrészvény	691.-
Leszámitoló	430.-
Rimamurányi vasműv.	491.-
Osztrák-magyar-államvasut	663.25
Közuti-vasut	596.50
Városlátogatás vasut	276.-

Allatvásár.

Kőbányai sertésplac. November 12-ikén. Fialat nehéz (páronként 320 kgron felüli sulyban) 96-98 fillér. Fialat közép (páronként 251-320 klg.) 96-97 fillér. Fialat könnyű (páronként 250 klgig terjedő sulyban) 96-98 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgron felüli sulyban) 94-96 fillérig. Közép (páronként 240-260 kgr. sulyban) 93-94 fillérig. Könnyű (páronként 240 klgig terjedő sulyban) 92-94 fillérig. A sertésüzletirányzata: változatlan.

SZÍNHÁZAK.

(Kedd, november 13-án)

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A kis szórakozott.

Vígjáték 3 felv.

Kezdeté 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Lammermoori Lucia.

Opera 3 felv. Zenéjét szerelte Donizetti. Szövegét írta Camerano Salvator. Fordította Egressy Béni.

Utána

Rococo.

Ballet 1 felvonásban.

Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

NÉPSZÍNHÁZ.

San-Toy.

Kínai daljáték 3 felv. Írták Edward Morton, Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fáy J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerelte Sidney Jones.

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

A kis mama.

Vígjáték 3 felv. Írta Henry Meilhac és L. Halévy. Fordította Fáy J. Béla.

Kezdeté fél 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A Gyurkovics-lányok.

Életrajz és szakaszban. Írta Herczeg F. Kezdeté fél 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

KINA.

3 részben, 200 vetített képpel. Írta Weiss Róbert. Kezdeté fél 8 órakor.

Vagyunk bátrak a munkás polgártársakkal tudatni, hogy szombaton, hó 10-én a

VI. Andrassy-ut 69. sz. alatti régi műcsarnok épületében

egy csapszékot

nyitottunk, melynek az a célja, hogy minden becsületes munkás polgárember az Andrassy-uton is jó finom és rendkívül olcsón étkezhesse.

Lantos, Géczy Ferencz, igazgató, vendéglős.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok mezőgazdasági répa szeszgyáraiban előállított szeszből 1000 hektoliter % kontingens finomított szesz kerül eladásra.

Felhívtnak tehát a venni szándékozók, hogy egy (1) korona bélyeggel és az ajánlott szesz árának 10%-át tevő bantpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat a mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok igazgatóságához november hó 20-án déli 10 óráig terjeszszék be. Az eladásra és átvételre vonatkozó közelebbi feltételek a gazdasági főigazgatónál (földmívelési minisztérium II. em. 80. sz. ajtó) és a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatóságánál megtudhatók és kívánatra megküldetnek.

Kelt Budapest, 1900. évi november hó 8-án.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

REGÉNYCSARNOK.

Kormorsky Ján.

Lengyel novella.

(Folytatás).

11

Midőn a nemesi udvartól kihajtott, Zenobia még sokáig nézett utána és a meddig csak láthatta, tekintetével követte az országuton tovarobogó kocsit, a mely nagy, fehér porfelhőt vert föl.

Mikor már a kocsi eltűnt, csak akkor ment be Zenobia a verandáról és mélyen felsóhajtott.

A csöndes, komoly férfi tetszett neki, egész estén keresztül rá gondolt.

Ján lelkében is történt azonban változás, a leány gyakran észbe jutott és elgondolta, hogy Zenobia, a ki olyan szelid, csöndes, olyan szorgalmasan és derekasan vezeti özvegy atyja háztartását, nem volna-

az, a ki pompásan illenek Golszawa urnójének?

Esze igent mondott, szíve még habozott.

Almaiban úgy álmodta régen, hogy a nő, a kit férfi szeret, olyan legyen, hogy már látásánál hevesen dobogjon a szív, s minden perc, a melyet tőle távol tölt, évszázadnak tűnjék fel. A házasságot nem modern szempontból fogta föl, de Isten egyik legszentebb rendeltetésének tartotta és azt akarta, hogy a kötés, a melyet egy életre köt, valóban Istennek és embernek tetsző, szent és felbonthatatlan kötés legyen.

Egy alkalommal, midőn az öreg Janiczknak ismét pénzt vitt be a kerületi székvarosba részlettörlesztésre, megkérdezte tőle, ismeri-e a Kaniowszky leányát.

— Ismerem, — viszonzá az öreg. — Derék, kifogástalan, szorgalmas leány, vallásos és jóerkölcsű, minden igaz katolikus lengyel ifju boldog lesz általa.

Jánnak jól esett ezt hallani és mégis habozott megkérni Zenobia kezét. Félnék volt talán, vagy az a bizonyos fátum tartotta vissza, a mely olyan sokszor nehezedik az emberre az élet nagy, elhatározó pillanatai előtt.

Egy napon, mikor együtt ültek az ebédlőben, így szólt a vak asszony fiához:

— Ján, te mostanában nagyon sokat vagy házon kívül, akárhányszor kérdem a cselédeket, mindig azt kapom válaszul:

— A fiatal nagyságos ur Kaniowszky nagyságáékhoz ment! Azelőtt több tekintettel voltál reám és nem hagytál annyiszor magamra.

— Bocsáss meg, anyám, — mondá Ján — de...

Megakadt és tovább nem birt beszélni; nem tudta, megmondja-e anyjának azt, a mi szíven fekd.

— Nos, miért nem folytatod? — kérde a vak asszony.

— Igen, anyám! Szeretnék vala-

mit közölni veled... Azt ugyanis, hogy mostanában több olyan házat kerestem föl, a hol leányok vannak.

— Ján, te talán nőülre gondolsz! — kiáltott föl Kormorsky né.

— Igen, anyám; — viszonzá Ján szeliden, de határozottan.

— Hogyan, te más urnót akarsz ide hozni, a hol én már negyven éve uralkodom?

— Nem, anyám! — veté ellen Ján. — Házamban mindig tied marad az első hely: jogaidat senki sem fogja elvitatni, csakhogy nőül lésem után ketten fogunk ápolni, a feleségem és én.

A matróna hallgatott; azután rövid hallgatás után így szólt:

— És kit választottál, talán Kaniowszky leányát?

Erre ismét elhallgatott és komor melázásba merült.

(Folyt. köv.)

Herczeg és Horvát

Budapest, Kerepesi-ut 52. szám. Adria-szállóval szemben.

A főváros és vidéki közönség egyaránt érzi a rossz pénzügyviszonyokat! Jelszó: Takarékoskodni kell!

Erre nálunk van alkalom, mert még eddig nem létezett árért adunk el

Szerpentináljat szövetségből
Lüssterből
Elegáns nőruha
Moir selyemalj
Selyembluz minden színben

3.50 frt Szörme gallér
4.35 frt Selyem utcai ruha
10-15 frt Pongis selyemruha
9-17 frt Elegáns őszi kabátok
5 frt Legelegánsabb gallérok

10 frt és följebb
25 frt
15-20 frt
5-10 frt
4-20 frt

Angel ruhakelmék
Páplán, legjobb fajta
Selyempaplan minden színben
Függönyök két ablakra
Ágyterítő 3 darab

65 kr.-tól 2.20 frt
4 frt
8.50 frt
2.40 frt
5 frt és följebb

Gyászruhák négy óra alatt elkészítetnek.

Magyar királyi államvasutak.

163.817/45.108. F. IV. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsiokban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m.: bőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérművek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénzfizetés mellett el fognak adatni.

Fiume állomáson f. é. november 13-án d. e. 9 órakor.

Kis-Czell állomáson f. é. november 20-án d. e. 9 órakor.

Budapest k. p. u. állomáson f. é. november 29-én d. u. 3 órakor.

Budapest, 1900. november hóban.

Az igazgatóság.

41. 064. II. 900. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az északi főműhely lakóház telepén, a házakban, az utakon, udvarokban és kertekben összegyűlő szemét és trágya elfuvarozása munkák biztosítására ezennel nyilvános versenyárgyalást hirdetünk.

A teljesítendő munkák mennyiségére vonatkozó bővebbi adatok, valamint az ajánlati minta a pályázati feltételek, nem különben a szerződés tervezete az alólírott üzemeltetés pályafentartási és építési osztályának hivatalos helyiségében Külső-Kerepesi-ut (szemben a keleti pályaudvarral) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Jogérvényes és kellőleg bályegzett ajánlatok legkésőbb f. évi november hó 24-én déli 12 óráig a jobbparti üzemeltetés titkárságánál nyújtandók be következő felirattal:

„Ajánlat az északi főműhely lakóház telepén összegyűlő szemét és trágya elfuvarozására.”

Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi november hó 23-ig déli 12 óráig 200

korona; azaz kétszáz korona készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban gyűjtőpénztárunknál letendő.

Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbbi — 14 napnál nem régiebb — árfolyam szerint, de a névértéket meg nem haladó értékben fogadtatnak el.

Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénzül nem tehetők le. Posta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letételegy az ajánlatához nem csatolandó. Szóban forgó munkára csakis magyar állampolgárok pályázhatnak. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak tartjuk fenn.

Budapest, 1900. évi november hóban.

A magy. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzemeltetősége. (Utánuvomas nem díjaztatik.)

26. 428/1900. szám.

Pályázati hirdetmény

pályafentartási fák szállítása iránt.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzemeltetősége a vonalai szükségletének fedezésére az 1901. évben szükséges pályafentartási fák szállításának biztosítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1901. évi szükséglet, mely a tényleges megrendelés alkalmával még felemelhető, vagy lejjebbithető, a következő:

Erdei fenyő-deszka 59 m³. Jegenyefenyő-deszka 87 m³. Luczfenyő-deszka 163 m³. Tölgyfa-deszka 4 m³. Szélmetszetlen jegenyefenyő-deszka 4 m³. Vágott erdei fenyőfa 70 m³. Faragott puhafa 12 m. ig 309 m³. Faragott puhafa 12 m. felül 63 m³. Faragott tölgyfa 311 m³. Vágott lécz puhafából 26 200 fm. Kerítési oszlop tölgyfából 1500 drb. Erdei fenyőpalló 58 m³. Jegenyefenyőfa-palló 62 m³. Luczfenyőfa-palló 83 m³. Szélmetszet-

lenjegenyefenyőfa palló 1 m³. Tölgyfa-palló 110 m³. Szurkos fenyő-palló 4 m³. Tölgyfarud 22 m³. Tölgy-szálfa 7 m³. Puha szálfa 47 m³. Puha széldeszka 1 m³. Fedő zsinoly 47 cm. hosszu 334.000 drb.

A fenti anyagok pontos méretei a részletes méretjegyzékben vannak felsorolva, mely méretjegyzék az ajánlati és pályázati feltételek az alulírt üzemeltetőségnél ingyen kaphatók, míg az általános és különleges szállítási feltételek csakis készpénzfizetés ellenében a magyar kir. államvasutak nyomtatványtárából (Budapest, Andrássy-ut 73-75 sz. alatt) 25, illetve 15 krnyi áron szerezhethők be.

Az ajánlatok a külön e célra szerkesztett ajánlati mintán teendők.

A szállításnál a következő feltételek irányadók:

A szállítás a magyar királyi államvasutaknál érvényben levő s anyagok szállítására vonatkozó 122.291/96. számú általános, valamint az épület és vágott fák szállítására vonatkozó 136.719/92. számú különleges feltételek értelmében eszközendő, mely feltételek a pályázati határidőig alulírt üzemeltetőségnél anyag- és leltár beszerzési osztályánál, valamint a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál és minden üzemeltetőségnél naponként a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ivenkint 1 koronás magyar okmánybélyeggel ellátott ajánlat ezen alábbi külsőzimmel:

„Ajánlat épületfák szállítása iránt 26.428/1900. a számhoz” 1900. évi december hó 4-ikéig, déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak szegedi üzemeltetőségnél I. osztályához benyújtandó vagy posta útján beküldendő.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5%-os készpénzben vagy állami letételek alkalmasságát értékpapírokkal 1900. évi december hó 3-iki déli 12 óráig a szegedi üzemeltetőségnél gyűjtőpénztáránál letendő, esetleg posta útján beküldendő.

Szeged, 1900. november 4-án.

Az üzemeltetőség.

(Utánuvomas nem díjaztatik)

Immár 3-ik kiadásban jelent meg a BACSÓ-féle

ÖRÖK NAPTÁR

a legjobb, legérdekesebb és legpraktikusabb naptár mindenki számára.

Szerkesztette:

BACSÓ FERENCZ.

Tartalmazza a XVIII., XIX. és XX. század minden évének naptárát, összesen

61 teljes, közönséges naptárt,

melyek 1701-től a 2000-ik évig váltakozva érvényesek. A ki tehát egyszer megveszi, az egész életében

minden esztendőre

ellátja magát naptárral, mi által sok pénzt takarít meg, — s egyuttal a lefolyt évek naptárát is mindig kezében bírja, a mi igen érdekes dolog. Külső kiállítására pedig oly díszes, hogy a legelőkelőbb szalonok asztalán helyet foglalhat, s ezért **alkalmi ajándéknak** is különösen ajánlható. — Belső ára 2 korona, de a **MAGYARSÁG** kiadói hivatalában (Budapest, IV., Vármegye-utca 11. sz.) **1 korona 20 fillér** kedvezményes áron kapható. Ha ajánlott és bérmentes megküldés kivantatik, úgy még 35 fillér portó is mellékelendő.

Legszébb alkalmi ajándék!

Kedvezmény

Gyönyörű kivitel!

„MAGYARSÁG” előfizetőinek.

A ki a „MAGYARSÁG” kiadóhivatalába

egy fényképet küld

5 forintért kap egy életnagyságu

gyönyörű kivitelű **platin-arozkép** pompás kartonon, 50 cm. szélességben és 65 cm. magasságban.

Továbbá a következő gyönyörű kivitelű és élethű képeket:

Ő Felsége I. FERENCZ JÓZSEF király

a magyar honvédség parancsnokai élén.

Rézmetszet 80/110 cm. nagyságban . . . . . 3 frt 50 kr.
Ugyanaz 63/79 > > . . . . . 1 > 50 >

Az 1848-iki és 1867-iki parlamentáris magyar kormányok arczképcsarnoka:

Batthyány-miniszterium . . . . . 1 frt 50 kr.
Andrássy- > > . . . . . 1 > 50 >

BLAHA LUJZA művésznő

élethű arczképe 50/66 cm. nagyságban . . . . . 1 frt — kr.

Vidékre csomagolással és díjmentes szállítással 50 krajczárral több. Megrendelésnél az összeg fele kiadóhivatalunkba előre beküldendő, a másik fele utánvétellel (Budapesten az átvételnél) lesz kiegyenlített.

Feltűnő olcsóság!

„Magyarság” kiadóhivatala

Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13.

Legalkalmasabb meglepetés!

MAGYAR SZENTKÉP-IPARVÁLLALAT.

A magyar ipar ez ágának hazánkban vallásérkölesi és fontos közgazdasági jelentősége van. Ha a külföldre szivárgó összeg a hazai gyártmányért itt marad: vagyont mentünk meg az országnak; idegen ajku hiveink pedig magyar tárgyú szentképek birtokába jutnak.

Ez eszme által buzdítottva **Roskovics Ignác** festőművésznünknek a budai királyi palota Szent-István terme díszül festett és több más eredetie sokszorosítási jogát megszereztük s a sorozat elseje gyanánt, nagy és kis formában

SZENT ERZSÉBET, SZENT MARGIT,

továbbá, **Zichy Mihály** egyik remekműve eredetije után,

SZÜZ MÁRIA és szülői

képeit adjuk, színes és fekete nyomásban.

Ezeket követi ugyancsak Roskovicsnak a Mária-radnai templom oltárképeül festett

„ANGYALI ÜDVÖZLET” (Ave Mária),

továbbá ugyanannak

SZENT LÁSZLÓ és SZENT IMRE

képei és

SZENT ISTVÁN csoportképe.

A nagy képek 32 1/2 cm. széles és 50 cm. hosszúak és fali díszül szolgálhatnak, a különböző méretű kisebbek pedig imakönyvbe valók.

Bővebb felvilágosítással és árjegyzékkel készséggel szolgál

A kiadó: **WERBŐCZY KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13. (saját házában)

Kiadóhivatal:
IV., Vármegye-utca 11-13.

KIS HIRDETÉSEK

Kiadóhivatal:
IV., Vármegye-utca 11-13.

A kis hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 fill., vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül. A kis hirdetésekbe a címzet és lakás is be lehet tenni minden külön díjazás nélkül. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli 'udakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Vidékről igen kényelmesen beküldhetők a kis hirdetések postautalvánnyal, mert a postautalvány szelvényére a kis hirdetés szövege is könnyen elfér. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja a kis hirdetés árát. Kis hirdetések főtételnek a kiadóhivatalban, IV., Vármegye-utca 11-13.

Kereskedelmi
és
Iparkalauz.
Beszerzési források.

Czimbalmaim,

melyek az illetékes zene-kapacitások által minden tekintetben a legkitűnőbbeknek vannak elismerve és így a hazai és külföldi kiállításokon az első díjat nyerték, 75 firtól különböző árban kaphatók. Mint-hogy ez idő szerint a czimbalomnak pedálján és belső szerkezetén utóélet-hetetlen találmányom van, így javításokat és átalakításokat is elfogadok, a hangjavulást és tartóságot kezeskedéssel vállalom.

Habits Antal

hangszerkészítő mester.
Budapest, VII. kerület,
Erzsébet-körút 42. sz.
és Vörösmarty-utca
16. szám.
Árjegyzéket bérmentve küld.

Legelőcsőbb bevásárlási
forrás!

W. WEISZ LAJOS

BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 22.
(Telefon-Hirmondó épület).

Saját gyártmányu
férfi- és nőruha nagy
raktára.

Mérték szerinti megrende-
lések a legújabb divat sze-
rint a legjobb minőségű
kül- és belföldi gyapju-
szövetekből a legelőcső-
sabban eszközöltetnek,
feltűnő olcsó árak
mellett.

Első magyar budapesti
cipő gyors javító-
intézet
Budapesten,
VIII., Kerepesi-ut 57. sz.
Mindennemű cipőjavítás
gyorsan, szolidan és leg-
jutányosabban.

Egyházi szerek,
lobogók, képek és könyvek
legelőcsőbben kaphatók:
Szűts és társánál,
Budapesten, IV., Ujvilág-
utca 2. sz.

Első magyar betűön-
töde részvénytársaság
Budapest, Dessewffy-utca
32. sz. Könyv- és cizmirá-
sok. Rézlemlő gyártás. Me-
chanikai műhely.

Kitűnő,
valódiszékelykonyha. Ebéd,
vacsora 20 forintért, a Fe-
hérió szálloda éttermében.
Ürmösinél, Kerepesi-ut.

Butoriparosok,
Nemes és Lengyel Bu-
dapest, IV., Kecskeméti-
utca 6. sz. I. em.
ajánlják dusan felszerelt
raktáraikat, sajátkészítme-
nyű fa- és kárpitos mun-
káiban.

Tengeriű 3 részű csinvat-
matracz 3-50 kr. 2 sze-
mélyes atlasz cachemir-
paplan 3-50 kr (varrás
nélkül), négy gombhosszú
finom nyulékony bőrke-
ztyű 78 kr. Szövött tiszta
selyemkellme mint Taffet
és brocat átlag 88 kr.

Kapható, míg a készlet
tart. **Steiner Simon ver-
senyáruházában Kirá-
ly-utca 34. sz. a.**
Kérném a címre ügyelni!

Képes
leve-
lező-
lapok.

Naponta ujdonságok.
Nagybani árak
vizonteladónak. Árjegy-
zék ingyen és bérmentve.

Leitner M. L. és fia
papirkereskedésében,
BUDAPEST,
V., Váci körút 18. sz.

Magyarország
leghírnevebb
ásvány-gyógyfor-
rásai a
Bikszádi
gyógyit mint a
drága Selters. A
Sztojka
azonos a Karls-
badival.
Bérlők: **Aimer**
Lajos és Károly,
Nagybánya.

Bruck Zsigmond
nagy aruháza kész nő-
ruhákban.
Kerepesi-ut végén 75.
szám. sarok.

Téli kabát 6.50, 7.50 és
feljebb Flanel pongyola
3.80. Flanel ingbluz 98.
Szövet flanel ingbluz 160.
180. Cazan (posztó) ing
bluz fekete és sötét kék
1.80. Bordó selyemmel hi-
mezve 2.60, 2.80. Bruck-
féle szövetai gráci posz-
tóból 1.90. Szövet utcai
ruhák orosz szabásu gráci
posztóból 4.40.
Képes árjegyzéket bér-
mentve küldöm.

**Osztály-
sorsjegyet**
vásároljon
Beimel Lajos

bankházában
a m. k. szab. osztálysors-
játék főelárusítójánál
BUDAPEST,
IV., Kecskeméti-utca 13.
Egy egész 12 korona
Egy fél 6 >
Egy negyed 3 >
Egy nyolczad 1.50

Huzás már
november 15. és 16-án.

Lószőrmatracz
3 részű 15 kg. súlyban
csinvatból 14 forintért
kapható, míg a készlet tart.
Budapesten, IV. ker
Teréz-körút 36. sz. r
kárpltoznál.

*****
10 forint

remek szabásu férfi-öltöny,
mérték után, valódi gyap-
ju-szövetekből

Grünfeld Ignác
férfi-szabó,

Budapest, VIII., Orczy-ut
24. sz. Vidékre minták
bérmentve. 7524

*****

MINDENKI

rendelje meg a század leg-
hasznosabb könyvét: a

Kereskedelmi
Vegyészetet.

A Kereskedelmi Vegyészeti
nélkülözhetetlen
minden gyáros, fűszer- és
vegyeskereskedő, szatócs,
hátszerész, gyógyszerész,
orvos, föld- és szőlőbirtok-
os, kertész, cukrász,
korcsmáros, vendéglős, pá-
linkamérő, fodrász, aszta-
los és egyáltalában min-
den kereskedő, iparos és
minden intelligens egyén-
nek.

Utmutatásainyomán bár-
ki tekintélyes mellékjövle-
delemre tehet szert

Keresetnélküli egyének-
nek könnyű és becsületes
munka árán biztos és
kényelmes keresetforrást
nyújt.

Tanításai nyomán min-
den háztartásnál óriási
megtakarítások érhetőek el.

A könyv legújabb kiadá-
sa 2 korona 40 fillér, vi-
dékre portómentes bekül-
déssel 2 korona 75 fillér
kedvezményes árárt meg-
rendelhető a

"MAGYARSÁG"
kiadóhivatalában Budapest
IV., Vármegye-utca 11-13

Angol női ruhákat
készítnek igen olcsón. Léka
József, IX., Ferencz-tér 11.
II. em. 25. Levelezőlap-
meghívásra házhöz jövék.
7566

17 firtért
egy nagy fuvar, négy tel-
jes méter

kemény tűzifa,
száraz bükk- és gyertyán-
fa vegyesen,

4 méter puhafa
15 forint,

felaprítva, szállítva és pin-
cébe hordva. Legjobb mi-
nőségű porosz kőszén zsá-
kokban és fuvarban.

Megrendelések
Freud Lajos

(ezelőtt Freud és Duma)
tűzifa-kereskedőhöz,
V. Felsőrakpart 7,
intézendők. Telefon 695

Zálogszedulákat,

tört arany és ezüstöt leg-
magasabb árban vesz
SCHILLER IZSÓ,
IV., Királyi Pál-utca
12 szám alatt.

Kispesten
Petőfi-utca 22. számú ház
szabadkézből eladó. Érte-
kezhetni ugyanott a tulaj-
donosnál vagy a kiadóhi-
vatalban. 5860

Keresek
megvételre 6-8 lóerejű
használt göcséplő garni-
turát, Kris Gáspár Vigvár
p. Rakovics. 7588

Hoffmann Károly utód.
elvállal
diszes és egyszerű temetések rendezését.
Fa, ércz- és kettős-koporsók, sirkoszoruk és
halotti czikkek elismert, legjutányosabb árak mellett.
BUDAPEST }
IV. ker., Váci-utca 45.
VI. k. Nagy Mező-ú 10.
IV. ker., Molnár-utca 35.

10.000 forint tiszta haszonra
a legkisebb közzkázat mellett
mindenki szert tehet, a ki tagu lép be, egy
egész Ausztria-Magyarországon megenge-
dett biztos értékpapírok kihasználására
alakult egyesületbe.
Havi részletfizetés 6 frt, félrészlet 3
Tagsági feltételeket ezen szigoruan szolid intézményről
ingyen és bérmentve küld
(levelek 15, levelező-lapok 10 krajczár
AMSTERDAM, a Commerce & Creditbank
Nicolaas Witsenkade 13. Igazgatósága.
Keresetnek megbízható képviselőik.

Több ezren bebizonyították,
hogy a **Hermann A.-féle eredeti**
Horvátországi szilvórium
a legjobb. Külön megemlített mint külön-
legesség a gróf Khuen-Hédervary bán jegyű
szilvóriumot, mely 3 üvegen felül lesz utánvét mellett
szállítva. A monarchiában kizárólagosan kapható a
Hermann A.-féle Horvátországi Szilvórium Csarnokában
Budapest, V., Erzsébet-tér 18/a. Kintitelve minden
világkiállításon. Főzde és központ: Varasd (Horvátor-
szág). Alapított 1874. Különlegesség: idei óriási
aszalt szilva 5 és 10 kilós zacskokban.

Kávé ————— **Tea**

Első Budapesti Kávémagazin
Kávé
elvámolva és bérmentve, postán utánvétellel
4 1/2 kg. Portoricoo kávé 6 frt 50 kr.
4 1/2 kg. Cuba kávé 7 frt — kr.
4 1/2 kg. Mocca kávé 7 frt — kr.
4 1/2 kg. Jáva kávé 7 frt 50 kr.
4 1/2 kg. Gyöngy kávé 7 frt 50 kr.
1/2 kg. Csász. kev. tea 1 frt 50 kr.
Belák István
BUDAPEST,
VII., ker., Rottenbiller-utca 4. sz.

Tea ————— **Kávé**

Rómába és Szentföldre!

Legérdekesebb, legkényelmesebb, legelőcsőbb tár-
sas-utazás Olaszországba és

KELETRE

az öröknyár vidékeire.
Indulás Budapestról M. Á. V. keleti pályaudva-
rából 1900. december hó 9-én.
Részletes felvilágosítást nyújt s jelentkezéseket
elfogad

PROPPER N. JÁNOS
igazgató,
»Keleti Utazási Irodája.«
Budapest, Muzeum-körút 15. sz. II. em. 8.
Utlevélről idejekorán gondoskodni kell.

**Bőrbántalmakat, vérbajokat, ideg-
betegségeket és gyengeségi állapo-
tokat alaposan gyógyít**

Dr. FABINYI

v. kórházi orvos, specialista
oly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos
eredményrel alkalmazott számos évi kórházi
gyakorlatában. **Biztos siker folytán hono-
rarium utólag is fizethető. Levelekre díj-
talanul válasz; kívánatra gyógyszerék.**
Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körút 12., I. em.
Bejárát a lépcsőnél. Külön váróterem.
Rendel. d. e. 9-3-ig, este 6-8-ig.